

Winnaar schrijfwedstrijd

‘Wetenschap ontnemt betekenis’

De Resource-schrijfwedstrijd is gewonnen door Esther Brouwer, MSc-studente Bos en Natuurbeheer. In haar essay laat ze overtuigend de beperkingen van de natuurwetenschap zien. Bij abstractie verdwijnen betekenissen als schoonheid en zingeving, betoogt ze.

Internet, auto's, medicijnen en vliegtuigen. De wetenschap heeft de maatschappij veel opgeleverd. Het is dan ook niet vreemd dat de wetenschappelijke kennis alom wordt gerespecteerd. Wetenschap is een autoriteit geworden. Het neemt de plaats van argumentatie in. Als is iets wetenschappelijk is aange-toond, stopt de discussie. Wie heeft de moed het op te nemen tegen de wetenschap?

Maar met toename van de autoriteit van wetenschappelijke kennis is er iets merkwaardigs gebeurd. De wetenschap is invloed gaan krijgen op terreinen waar het voorheen niks te zeggen had. Wetenschappelijke kennis wordt

aangedragen in elke discussie. Evolutionisten roepen luidkeels dat de bijbel niet waar kan zijn. Daartegenover staan creationisten, met evenveel overtuiging, en ook wetenschappelijk bewijs. Alleen is volgens hen juist bewezen dat God wél bestaat. Maar wat doet de die wetenschap in zo'n discussie? Waar bemoeit ze zich eigenlijk mee?

ONTROERD

Wetenschap is abstractie. Een deel van de werkelijkheid wordt uitgelicht. Waargenomen, opgeschreven, geco-deerd, geanalyseerd en tot slot worden er conclusies getrokken. Maar bij elke stap gaat informatie verloren. Een bioloog ziet in de berm van de weg een paardenbloem staan. Het zonlicht schijnt erop en de bloemblaadjes hebben een prachtig gele kleur. Al heeft hij dit plantje heel vaak gezien, toch verwondert de schoonheid hem deze keer. Misschien is hij er zelfs wel een beetje door ontroerd. Zijn opa hield ook zoveel van paardenbloemen. En de vogels fluiten vandaag zo mooi.

De wetenschap reduceert deze waarneming tot een klasse, orde, familie, geslacht en tot slot een soortnaam: *Taraxacum officinale*. Misschien dat ook de datum en co-ordinaten nog worden genoteerd. De waarneming wordt opgenomen in een database met een kwalificatie. Zeldzaamheid en verspreiding: Zeer algemeen. Maar van de bijzondere schoonheid en de emotie bij deze waarneming blijft niks over.

Maar wat is nu het probleem? Dat is toch juist wetenschap. De waarneming los maken van de menselijk ervaring. Objectieve kennis. Dat is wat ons al die tijd zulke mooie dingen oplevert?

FLINTERTJE

Met nadruk wil ik hier eerst opmerken dat ik de wetenschap en prestaties van wetenschappelijke kennis niet af-wijs. Ik wil alleen aandacht vragen voor de negatieve kan-

JURY: 'KERNACHTIG EN VLOT OPGESCHREVEN'

'In het algemeen vonden we de kwaliteit niet op-zienbarend. Ook heeft niet iedereen zich gehouden aan de opdracht om in te gaan op de gespannen re-latie tussen wetenschap en maatschappij. Er zaten wel enkele mooie histori-sche beschrijvingen en pa-rallellen bij, over paus Gregorius en over raads-pensionaris Johan de Witt. Heel aardig was ook de be-schouwing waarin een aangeharkt moestuintje symbool staat voor de za-kelijke wijze van weten-schap bedrijven.

Het beste verhaal is een essay dat de spanning tus-sen wetenschap en maat-schappij toeschrijft aan de inherente beperkingen van wetenschap. Het is ge-schreven door Ester Brouwer. Zij heeft zich stevig in het onderwerp vastgebe-ten, en haar boodschap – belangrijke betekenissen gaan nogal eens verloren bij een wetenschappelijke, reductionistische benade-ring - kernachtig en vlot opgeschreven. Het fraaie voorbeeld van de paarden-bloem blijft hangen: het zonlicht, de gele kleur en

de herinnering aan opa verschrompelen tot een Latijnse naam, een datum en een coördinaat. Ook het citaat over concentratie-kampgevangenen is effec-tief: als in zo'n omgeving betekenis je op de been houdt, hoe erg moet verlies ervan dan wel niet zijn.'

De jury, Rik Nijland (free-lance journalist voor onder meer de Volkskrant en Re-source), Cees Leeuwis (hoogleraar Communicatie-wetenschap Wageningen UR) en Gaby van Caulil (hoofdredacteur Resource).

'Het licht op de paardenbloem. Het prachtige geel van de bloembladeren. Het telt niet meer mee.'

ten die wetenschap met zich mee kan brengen. Wetenschap is reductie. Abstractie tot slechts een klein flintertje van de werkelijkheid is overgebleven. Weliswaar een nut-

WAAROM DEZE PRIJS?

Resource won in november 2011 de prijs voor het beste medium in het hoger onderwijs, de Gouden Luis in de Pels. Daarbij hoorde een bedrag van 500 euro. Dat hadden we uiteraard kunnen verbrassen, maar liever gebruiken we het voor wat wij belangrijk vinden: een mooi geschreven verhaal en prikkelende reacties op onze site. Resource loofde daarom 250 euro uit voor het beste journalistieke verhaal, dat een raakvlak heeft met het thema: de gespannen

relatie tussen wetenschap en samenleving. Daarnaast loven we nog een prijs uit, ook 250 euro, voor de scherpste reageerder op resource.wur.nl. De waarde van een medium als Resource schuilt niet alleen in onze journalistieke productie, maar zeker ook in de discussie die dat oproept. Degene die zich over heel 2012 het meest waardevol in zijn of haar reacties op de Resource-site toont, belonen we aan het eind van dit jaar met de Gouden Trol.

tig flintertje, want het kan gebruikt worden voor hele mooie dingen. Maar als wetenschappelijke kennis wordt gebruikt om conclusies te trekken op alle terreinen van de maatschappij ontstaat er een spanning. Niet verwonderlijk. Kleine, abstracte flintertjes gebruiken om conclusies te trekken over de volledige wekelijkheid? Dan raak je iets kwijt. Het licht op de paardenbloem. Het prachtige geel van de bloembladeren. Het telt niet meer mee. Er is een verlies aan betekenis.

HOLOCAUST

Hiermee kom ik tot het volgende citaat van de Oostenrijkse neuroloog en psychiater Viktor E. Frankle: *'It is not the avoidance of pain or the pursuit of pleasure that drives us but rather our quest for meaning'*. Hij overleefde de holocaust. Hij schreef een boek over het leven van een gewone gevangene in het kamp, maar vanuit het perspectief van een psychiater.

Wetenschappelijke kennis is heel nuttig. Het heeft de maatschappij auto's, medicijnen en vliegtuigen opgeleverd. Maar het is ook een reductie, een abstractie van de werkelijkheid. Er is een verlies aan betekenis. Daarom moet er zorgvuldig mee worden omgegaan. Het zijn namelijk niet de medicijnen, het is geen pijnloos leven, dat ons drijft. Het is niet het geluk van mooie reizen met auto's en vliegtuigen. Het is betekenis. Esther Brouwer